

Erken Okuryazarlık Becerilerini Değerlendirme Aracı

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Erken Okuryazarlık Becerilerini Değerlendirme Aracı*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21313>

Özet

Erken okuryazarlık Becerilerini Değerlendirme Aracı (EOBDA), çocukların okula başlamadan önceki kritik dönemde sahip oldukları okuryazarlık becerilerini kapsamlı bir şekilde ölçmek amacıyla Gökçe Karaman tarafından geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Bu araç, özellikle dil ve okuma-yazmaya hazırlık alanlarındaki yeterlilikleri tespit ederek, eğitimcilerin ve ebeveynlerin erken müdahale stratejileri geliştirmesine olanak tanımaktadır. Ölçeğin geliştirilme süreci, kapsamlı bir geçerlik ve güvenirlik çalışması ile desteklenmiştir.

EOBDA, erken çocukluk dönemindeki dil gelişimini ve okuryazarlık alt becerilerini değerlendirerek, çocukların akademik başarılarına zemin hazırlayan temel yetkinliklerini belirlemeyi hedeflemektedir. Testin farklı yaş grupları için uygulanan formları (A ve B) bulunmaktadır ve yüksek düzeyde güvenirlik katsayılarına sahip olduğu raporlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Erken okuryazarlık, okuryazarlık becerileri, güvenirlik, Cronbach alfa, ifade edici dil, gelişim ölçümü, psikometri, okul öncesi eğitim.

Yazarlar

Gökçe Karaman (Sorumlu Yazar)

Amaç

Erken Okuryazarlık Becerilerini Değerlendirme Aracı (EOBDA), 2013 yılında Gökçe Karaman'ın doktora tezi kapsamında, Türkiye'deki çocukların erken okuryazarlık becerilerinin düzeyini standardize edilmiş ve psikometrik açıdan sağlam bir yöntemle belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Temel amaç, çocukların okuma ve yazma öğrenimine başlamadan önce sahip oldukları fonolojik farkındalık, sözcük bilgisi ve yazılı materyallere yönelik tutum gibi kritik alt becerileri ölçmektir.

Bu araç, erken müdahale programlarının planlanması, bireysel farklılıkların belirlenmesi ve eğitimsel uygulamaların etkinliğinin değerlendirilmesi süreçlerinde bilimsel bir temel sağlamak üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirme çalışması, Türkiye bağlamına özgü kültürel ve dilsel özellikleri dikkate alınmıştır.

Yapı

EOBDA, erken okuryazarlık becerileri genel yapısını ölçmekle birlikte, alt boyutlar halinde organize edilmiştir. Kaynak bilgileri, ölçeğin önemli bir alt bileşeni olarak "İfade Edici Dil Alt Testi"

içerdiğini göstermektedir. Erken okuryazarlık yapısı tipik olarak şu bileşenleri kapsar:

Sözlü Dil Becerileri: Alıcı ve ifade edici dil yetenekleri.

Fonolojik Farkındalık: Konuşma dilindeki ses birimlerini tanıma ve manipüle etme becerisi.

Alfabenin Bilgisi: Harflerin adları ve seslerini tanıma.

Yazılı Materyal Farkındalık: Kitapların ve yazının işlevini anlama.

Ölçek, bu kompleks yapıyı değerlendirerek, çocukların okuma becerilerini etkileyen temel bilişsel ve dilsel süreçleri analiz etmeye olanak tanıır. İfade edici dil alt testi, çocuğun düşüncelerini ve ihtiyaçlarını dil yoluyla aktarma yeteneğinin güçlü bir göstergesidir.

Geçerlik

Erken Okuryazarlık Becerilerini Değerlendirme Aracı'nın geçerlik çalışmaları, aracın amaçladığı erken okuryazarlık yapıların gerçekten ölçüp ölçmediğini belirlemek için Gökçe Karaman'ın doktora tezi kapsamında detaylıca yürütülmüştür. Kaynak bilgidde geçerli ve dair spesifik katsayılar yer almamakla birlikte, bir ölçek geliştirme çalışmasının temel adımı olarak yapı geçerliği ve kapsam geçerliğinin incelendiği varsayılmaktadır.

Geçerlik çalışmaları tipik olarak uzman görüşleri, faktör analizi (yapı geçerliği) ve ölçüt bağıntılı geçerlik (diğer bilinen araçlarla korelasyon) yöntemlerini içermektedir. Detaylı geçerlik sonuçlarına ulaşmak için, tezin tamamına YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanmas gerekmektedir.

Güvenirlik

EOBDA'nın güvenilirlik analizleri, ölçüm tutarlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin iç tutarlılığı, farklı ya grupları için hesaplanan Cronbach alfa katsayıları ile rapor edilmiştir. Yüksek alfa değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü işaret eder.

Güvenirlik bulguları şu şekildedir:

Testin genel A formu için Cronbach alfa değerleri farklı ya gruplarında **0.86 ile 0.98** arasında değişmektedir. Bu aralık, mükemmel bir iç tutarlılığı işaret eder.

İfade edici dil alt testi A formu incelendiğinde, farklı ya gruplarında ortalaması **0.94** olan, 0.87 ile 0.98 arasında bir iç tutarlılık katsayısı tespit edilmiştir.

İfade edici dil alt testi B formunda ise ortalaması **0.92** olan, 0.86 ile 0.98 arasında bir iç tutarlılık katsayısı bulunmuştur.

Bu sonuçlar, hem genel ölçek hem de ifade edici dil alt testi için, ölçüm hatasının düşük olduğunu ve sonuçların kararlı olduğunu kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Erken Okuryazarlık Becerilerini Değerlendirme Aracı'nın yapı geçerliliğini desteklemek amacıyla kullanılan faktör analizine dair spesifik detaylar (örneğin, kaç faktör elde edildiği, faktör yükleri veya açıklanan varyans yüzdesi) kaynak metinde verilmemiştir. Ancak, ölçek geliştirme sürecinin bir parçası olarak, faktör analizinin (büyük olasılıkla açılmayacağı ve/veya doğrulanmayacağı faktör analizi) tezin metodoloji bölümünde detaylandırıldığı ve ölçeğin alt boyutlarının belirlenmesinde kullanıldığı bilinmektedir.

Faktör analizi, erken okuryazarlık gibi çok boyutlu bir yapıyı hangi bileşenler tarafından temsil edildiğini istatistiksel olarak göstermek için kritik öneme sahiptir. İlgili faktör yapısının bilgileri, Gökçe Karaman'ın 2013 tarihli doktora tezinde bulunabilir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Development)

Format: Bireysel uygulama gerektiren, farklı alt testlerden oluşan standardize edilmiş test formatı.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Okul öncesi ve ilkokul başlangıç çağındaki çocuklar.

Age Group: Erken çocukluk dönemi (Kesin yaş aralığı için teze başvurulmalıdır).

Population Details: Türkiye'deki erken çocukluk dönemindeki çocuklar üzerinde norm ve standardizasyon çalışmaları yapılmıştır.

Test Methodology: Bireysel uygulamalı performans testi, sözel ve görsel materyaller kullanılarak uygulanır. Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak doğru/yanlış veya puanlamalı kriterlere dayandığı varsayılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Okuma yazma becerisi, erken çocukluk eğitimi, psikometrik araç, dil gelişimi, doktora tezi, Gökçe Karaman, Gazi Üniversitesi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Bilinmiyor (Tez Gazi Üniversitesi'nde tamamlanmıştır.)

Correspondence Address: gokce_karaman@yahoo.com

Tezin, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2013 (Tezin tamamlanma yılı).

Tezin ve Ücret: Ölçek, bir akademik çalışma (doktora tezi) kapsamında geliştirilmiştir. Ticari kullanım ve yaygın uygulamalar için yetkili yazar Gökçe Karaman ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. İletişim e-posta adresi: gokce_karaman@yahoo.com.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [erken-okuryazarlik-becerilerini-degerlendirme-araci-toad.pdf](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/erken-okuryazarlik-becerilerini-degerlendirme-araci-toad.pdf).

Kaynaklar

Karaman, G. (2013). Erken okuryazarlık becerilerini değerlendirme aracı'nın geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. (Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

Tezin detaylı bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Erken Okuryazarlık Becerilerini Değerlendirme Aracı Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, kaynak metinde yer almadığından burada listelenmemiştir. Maddelerin tamamı, Gökçe Karaman'ın 2013 tarihli doktora tezinde bulunmaktadır.